

SLOVENSKI NAROD

DREDNISTVO, UPRAVA IN INSERATNI ODDELEK:
LJUBLJANA, PUCCINIEVA UL. 5
TELEFON ŠT. 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26.

PONEDELJSKA IZDAJA „JUTRA“

IZHAJA VSAK PONEDELJEK KOT PONEDELJSKA
IZDAJA „JUTRA“

Erfolgreiche Abwehrkämpfe in Italien

Fronteinbruch südlich Valmontone eingeengt — Im Abschnitt Aprilia—Valmontone feindliche Durchbruchsangriffe in erbitterten Kämpfen zurückgeschlagen — 84 feindliche Terrorflugzeuge abgeschossen — Wirksame Angriffe deutscher Kampfflugzeuge gegen Torquay und Brighton

Aus dem Führerhauptquartier, 29. Mai. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Der gestrige Tag stand an der italienischen Front überall im Zeichen erfolgreicher Abwehrkämpfe. Im Abschnitt Aprilia—Valmontone schlugen unsere Divisionen die von starken Panzerkräften unterstützten Durchbruchsangriffe des Gegners in erbitterten Kämpfen zurück. Das bisher noch von unseren Nachtruppen verteidigte Trümmerfeld von Aprilia wurde dem Feind überlassen. östlich Lanuvio bereinigten Panzergrenadiere im sofortigen Gegenangriff einen feindlichen Einbruch. Bei den schweren Kämpfen im Raum von Velletri haben sich die unter dem Befehl des Generals der Flieger Schlemm stehenden Truppen des Heeres und der Luftwaffe besonders ausgezeichnet. Südlich Valmontone wurde der Einbruchsräum der Vortage durch Angriffe von Osten und Nordwesten her eingeengt. Im Abschnitt Roccaorga—Castro dei Volsci schlugen unsere Nachtruppen in heftigen Kämpfen mit dem besonders Feind im Giuliano-Tal hart nachdrängend alle Angriffe zurück.

Aus dem Osten werden keine besonde-

Fortsetzung des feindlichen Grossangriffes an der italienischen Front

Starke feindliche Angriffswellen in kraftvollen Gegenstößen zerschlagen — Hohe Verluste sowjetischer Banden im Mittelabschnitt der Ostfront — Wiederum 67 angloamerikanische Terrorbomber abgeschossen

Aus dem Führerhauptquartier, 28. Mai. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

An der italienischen Front setzte der Feind seinen Grossangriff unter Einsatz neuer Verbände mit Schwerpunkt südwestlich Velletri, südlich Valmontone, im Giuliano-Tal und bei Ceprano fort. Beiderseits Velletri scheiterten alle von starken Panzerkräften unterstützten Angriffe nach harten wechselseitigen Kämpfen. Die auf Valmontone vorstossende feindliche Angriffsgruppe wurde im Gegenangriff südwestlich des Ortes nach erbittertem Kampf zum Stehen gebracht. Versuche marokkanischer Gerbergrenadiere, das Giuliano-Tal durch Vorstoß über die das Tal begrenzenden Höhen zu öffnen, blieben ohne Erfolg. Südwestlich Ceprano waren unsere Truppen im Gegenstoß den mit starken Kräften über den Sacco vorgedrungenen Feind zurück. Bei Ceprano selbst griff der Gegner unter Einsatz von vielen Hunderten von Panzern weiter an. In beispielhaftem Kampf zerschlugen Panzergrenadiere und Fallschirmjäger die ersten feindlichen Angriffswellen und leisteten dem in den Ort eingedrungenen Feind hartnäckigen Widerstand. Ein weiteres Vortossen des Gegners wurde durch zusammengefasstes Artilleriefeuer verhindert.

Von britischen Schnellbooten, die deutsche Geleite nördlich der Insel Elba angegriffen, wurde ein feindliches Boot durch unsere Sicherungsfahrzeuge in Brand geschnitten und ein weiteres beschädigt. In den Kämpfen an der italienischen Front zeichneten sich Kampffliegerverbände aus. Deutsche Kampfflugzeuge griffen Ziele in Südgeland mit guter Wirkung an.

Odlčilni trenutki sedanja vojne

Nemški propagandni minister dr. Goebbels o svobodi in končni zmagi

Berlin, 29. maja. Minister dr. Goebbels je obiskal razne kraje neke nemške pokrajine, ki je bila vsled letalskega terora posebno prizadeta. Tako se je v svojstvu načelnika medministrskega odbora za povračilo skoda zaradi letalskih napadov prepričal o razdejanju, ki so ga povzročili angloameriški bombnik, ter o pomožnih in obnovitvenih ukrepih, ki so bili izdani. V nekem posebno hudo razdejanem mestu je govoril dr. Goebbels na zborovanju, ki so mu prisostvovala skoraj same žrtve bombniškega terora. Dejal je, da je kot pokrajinski vojaški težko preizkušene nemške prestolnice tak zadnji, ki ne bi vedel, kako veliko je trpljenje in kakšne so muke zaradi bombniškega terora. Kljub temu pa se pri ocenjevanju splošnega vojnega položaja ne smejo pozabiti veliki činitelji te vojne. Unitečne stanovanjske predele mest bo moogoče po zmagovitem koncu vojne še lepše in širokopoteznejše zgraditi, kar pa so bili doslej. Prav tako bo moogoče nadomeščati večno izgubljene zasebne lastnine. »Vse materialne vrednote, ki jih v tem uso-

Predsednik Goethejeve kolajne

Berlin, 29. maja. Führer je odlikoval vsečiškega profesorja v p. dr. Hansa Theodorja Bucherera iz Monakova z Goethejevo kolajno.

Predsednik dr. Hacha zbolel

Praga, 29. maja. Državni predsednik dr. Hacha se že nekaj dni slabo počuti. Vzrok njegovi indispoziciji je starost. Bolezni po imenu zdravnikov zaenkrat še ne povzroča nikake zaskrbljenosti.

Švedska ladja naletela na mino

Stockholm, 29. maja. Švedska petrofinska ladja Silvik iz Göteborga je naletela v Vzhodnem morju na mino. Bila je hudo poškodovana in so jo odvlekli v bližnje pristanišče.

Švedski dementi Londona in Washingtona

Stockholm, 29. maja. Švedska zunanje ministarstvo je dementiralo vest iz Washingtona, po kateri naj bi med švedskimi in ameriškimi zastopniki prišlo do sporazuma o izvozu krogličnih ležajev, katerega naj bi bila švedska vlada bila tudi že odobrila.

Italijanski bataljoni so se izkazali

Berlin, 25. maja. Italijanski bataljoni so v zadnjih dveh mesecih pridobili med nemškimi tovarisi v številnih napadnih in izvidničkih podvigih na netunnih predmetih s svojo hrabrostjo in odločnostjo vse spodbujanje in so skupno z nemškimi vojaki prizadejali sovačniku najteže izgube.

Portugalska ostane neutralna

Lisbona, 29. maja. V govoru na kongresu portugalske narodne stranke »Unitao Nacional« je izjavil ministrski predsednik Salazar, da bo Portugalska zunanja politika stopala v izpolnjevanju svojih obveznosti še nadalje po starih potih. Izrazil je svojo odločnost za ohranitev neutralnosti. Prav energično je zanimal trditve, da na svetu ni prostora za nevrace ter se je izrazil za pravico miru. Temu primočni Portugalska svojega mnenja in svojega stališča ni izpremenila sproči različnih vojnih dogodkov. Predsednik je dejal, da so v Angliji takoj ozvoljeni, ako Portugalcji niso vedno istega mnenja kot Britanci.

Podobno zunanjopolitičnega odbora Narodne zveze je po daljši debati sprejet sledenja, načela portugalske zunanje politike: 1. Portugalski narod poudarja obstoj svoje suverene in neodvisne države ter zahteva pravico, da si svobodno določi strukturo svojih ustanov ter da rešuje svoje notranje zadeve brez tujega vmešavanja. 2. Portugalski narod smatra za svojo dolžnost, da z ostalimi narodi sodeluje pri stremljenju na najvišjimi cilji miru in napredku na podlagi svobodno priznanih sporazumov. 3. Portugalski narod zavrača vsako pojemanje mednarodnega sovražnika, ki stremi po nadvladi katere koli države ali po kakih meddržavnih tvorbi za vodstvo mednarodnih zadev.

Nov ameriški pritisk na nevrace

Stockholm, 29. maja. Kakor poročajo iz Washingtona, bo najbrž kmalu prišlo do novega diplomatskega pritiska na Portugalsko in Španijo, ki naj bi dobavljali plutovinu Zedinjenim državam. Neka skupina poslancev je zahtevala v kongresu od predsednika sveta za vojno proizvodnjo Nelsona, naj preide vprašanje pomankanja plutovine. Vsled ogromne porabe plutovine za armado in mornarico zahteva ameriška industrija izpopolnitve zalog, ki prihajajo večinoma iz Portugalske in Španije. Smatrajo pa, da bo v ta namen potrebna intervencija zunanjega ministrstva. Ameriški gospodarski pritisk na nevrace dobitva vedno ostreje oblike. Za vojne ščuvalec na nasprotni strani očitno sploh več ne veljajo nikakve dolčobe mednarodnega pravica. Novejši primer dokazuje, da smatrajo, da so upravičeni vzetí s vse, kar menijo, da je zanje koristno, ter da pravice ostalih narodov, v tem primeru nevracle, lahko enostavno prezroči ali kršijo. Tako si ne usvajajo le pravice, da bi nevralcem predpisovali, katero blago smejo dobavljati zavezniškim nasprotnikom, temveč s celo nesramno laste pravico, da nevrace prisilijo k dobavi raznega blaga Angležem in Američanom.

Japonski poslanik Ošima pri Führerju

Führerjev glavni stan, 29. maja. Führer je v soboto sprejel japonskega poslanika Ošima, s katerim se je dalj časa razgovarjal o perečih vprašanjih nemško-japonskega sodelovanja v skupni strategiji obeh narodov. Razgovora se je udeležil tudi zunanji minister von Ribbentrop, ki je imel s poslanikom še poseben daljši in prisrčen razgovor.

Ameriška teroristična letala nad Švicijo

Bern, 29. maja. Uradno je bilo objavljeno: Dne 27. maja so ob 11.45 in 12.58 na raznih krajin severne meje naše dežele strelvala ameriška letala prileta nad Švicaško ozemlje. Naša protiletalska obramba je prilela delovati ter je bilo pet sovačnikov letal prisiljenih, da so pristala. Mostvo je ostalo nepoškodovano ter je bilo internirano. Eno letalo je njegova posadka začigala. Nekaj bomb je ob 12.30 padlo v okolico Prunturja. Slovenski žrtvi ni bilo. Nadalje je ob 12.10 strmoglavilo na tla neko ameriško lovsko letalo pri Lüttisburgu (Togenburg). Pilot je odskočil s padalom, a se je pri pristanku ranil. Severno od črte Ženeva-Aigle-Interlaken-Luzern-Glarus in St. Gallen je bilo prebivalstvo alarmirano. Ženeva, 29. maja. V bližini kraja Bury St. Edmunds je trečil na tla, kakor javlja dnevnik »Daily Telegraph«, severnoameriški bombarb v polnem tovorom bomb. Več gasilcev je bilo hudo poškodovanih, ko so gasili požare, ki jih je povzročila eksplozija bomb.

Napad na nemško ladjo v nevraci

Berlin, 29. maja. Neka sovačna podmornica je v ponedeljek opadla napadla v Španjolski luki Caballos v bližini Bilbaa neko nemško ladjo z dvema torpedoma ter jo potopila. Ladja se je prelomila na dva dela. Od posadke je bil en član ubit, eden hudo in šest lahko ranjenih. Ta incident pomeni posebno hudo prekršitev mednarodnega prava. Poizvedovanja o pripadnosti podmornice, ki je nedvomno angleška, so še v teku.

,Naj le bombardirajo Rim“

Madrid, 29. maja. Protestantski škof v Long Islandu James de Wolfe je med službo božjo v katedrali v Garden Cityju izjavil, naj le mirno bombardirajo Rim. Razglasil je, da je »Canterbury za Anglikane prav tako svet kakov Rim«.

Ameriški vojni izdatki

Stockholm, 29. maja. Ameriški Kongres je po vseh IT odobril 1033 milijonov doljarjev za financiranje 18 ameriških vojaških uradov v prihodnjem proračunskem letu, ki se bo pričelo s 1. julijem. 530 milijonov odpade na komisijo za vojne ladje, 59 milijonov pa na vojnoinformacijski urad.

Zatemnitev od 22. do 4.

Uspešni obrambni boji v Italiji

VBOR v bojišču južno od Valmontone zožen — Na odseku Aprilia—Valmontone so bili sovačnikovi prebijalni poizkusni odbiti v ogorčenih bojih — 84 sovačnikovih strahvalnih letal sestreljenih — Uspešni napadi nemških bojnih letal na Torquay in Brighton

Führerjev glavni stan, 29. maja. DNB. Vrhovno poveljništvo oboroženih siljavlja: Včerajšnji dan na italijanskem bojišču je stal povsod v znaku uspešnih obrambnih bojev. Na odseku Aprilia—Valmontone so odbile naše divizije v ogorčenih bojih prebijalne poskuse sovačnika, ki so ga podpadno v spodnjih urah lovcov nad zadržalo v srednjem nemški področju. Z rušilnimi in začigalnimi bombami so povzročili škodo posebno v stanovanjskih postopljih Kólo in nekaterih mest v srednjem Nemčiji. V posebno hudo hudični bojišči v ogorčenih bojih — 84 sovačnikovih strahvalnih letal na Torquay in Brighton

nadaljuje podnevi in ponoči. Številni kolodvori, posebno šepetovka in Korosten so bili cilj težkih napadov našega letalstva.

Odsek seveda v opoldanskih urah včerajšnjega dne pod močnim varstvom lovcov nad zadržalo v srednjem nemški področju. Z rušilnimi in začigalnimi bombami so povzročili škodo posebno v stanovanjskih postopljih Kólo in nekaterih mest v srednjem Nemčiji.

V posebno hudo hudični bojišči v ogorčenih bojih — 84 sovačnikovih strahvalnih letal na Torquay in Brighton

nadaljuje podnevi in ponoči. Številni kolodvori, posebno šepetovka in Korosten so bili cilj težkih napadov našega letalstva.

Na odseku Aprilia—Valmontone so bili sovačnikovi prebijalni poizkusni odbiti v ogorčenih bojih — 84 sovačnikovih strahvalnih letal sestreljenih — Uspešni napadi nemških bojnih letal na Torquay in Brighton

nadaljuje podnevi in ponoči. Številni kolodvori, posebno šepetovka in Korosten so bili cilj težkih napadov našega letalstva.

Na odseku Aprilia—Valmontone so bili sovačnikovi prebijalni poizkusni odbiti v ogorčenih bojih — 84 sovačnikovih strahvalnih letal sestreljenih — Uspešni napadi nemških bojnih letal na Torquay in Brighton

nadaljuje podnevi in ponoči. Številni kolodvori, posebno šepetovka in Korosten so bili cilj težkih napadov našega letalstva.

Na odseku Aprilia—Valmontone so bili sovačnikovi prebijalni poizkusni odbiti v ogorčenih bojih — 84 sovačnikovih strahvalnih letal sestreljenih — Uspešni napadi nemških bojnih letal na Torquay in Brighton

nadaljuje podnevi in ponoči. Številni kolodvori, posebno šepetovka in Korosten so bili cilj težkih napadov našega letalstva.

Na odseku Aprilia—Valmontone so bili sovačnikovi prebijalni poizkusni odbiti v ogorčenih bojih — 84 sovačnikovih strahvalnih letal sestreljenih — Uspešni napadi nemških bojnih letal na Torquay in Brighton

nadaljuje podnevi in ponoči. Številni kolodvori, posebno šepetovka in Korosten so bili cilj težkih napadov našega letalstva.

Na odseku Aprilia—Valmontone so bili sovačnikovi prebijalni poizkusni odbiti v ogorčenih bojih — 84 sovačnikovih strahvalnih letal sestreljenih — Uspešni napadi nemških bojnih letal na Torquay in Brighton

nadaljuje podnevi in ponoči. Številni kolodvori, posebno šepetovka in Korosten so bili cilj težkih napadov našega letalstva.

Na odseku Aprilia—Valmontone so bili sovačnikovi prebijalni poizkusni odbiti v ogorčenih bojih — 84 sovačnikovih strahvalnih letal sestreljenih — Uspešni napadi nemških bojnih letal na Torquay in Brighton

nadaljuje podnevi in ponoči. Številni kolodvori, posebno šepetovka in Korosten so bili cilj težkih napadov našega letalstva.

Na odseku Aprilia—Valmontone so bili sovačnikovi prebijalni poizkusni odbiti v ogorčenih bojih — 84 sovačnikovih strahvalnih letal sestreljenih — Uspešni napadi nemških bojnih letal na Torquay in Brighton

nadaljuje podnevi in ponoči. Številni kolodvori, posebno šepetovka in Korosten so bili cilj težkih napadov našega letalstva.

Veliko protikomunistično zborovanje na Grosupljem

Odločna beseda g. prezidenta o borbi proti komunizmu in za obravno demovine in naroda

Grosuplje, 28. maja
Ob novih hudi dneh, ki so pustili v Ljubljani Grosuplje neizbrisne brzgotine, je danes Grosuplje slavilo svoj dan sproščenja in zadoščenja, ko je pozdravilo v svoji sredi najvišje predstavnike oblasti in ko je moglo na velikem protikomunističnem zborovanju javno odsoditi komunistične zločine in stopiti ob stran domobrskemu gibanju.

Pred požganim poslopjem, katerega oktanj zidovi stile v zrak kot svarilno znamenje nesrečne preteklosti, je bila med visokimi mlaji postavljenia tribuna za častne goste, vsa očrščana s cvetjem in mladim zelenjem. Tako je bil lepo urejen oltar, kjer je daroval višji domobrski kurat dr. Lenček sv. mašo, ki so se je udeležila vsa grosupeljska posadka, šolska mladina in mnoga prebivalstva, ki je že tedaj prihitala na zborovalni prostor.

Proti 10. uri se je pripeljal g. predstavnik general Rupnik. Ob glavnih cestah so ga pricakovali zastopniki krajevnih oblasti in ga prisrečno pozdravili v imenu vsega prebivalstva. Gospod predstavnik je nato sprejel raport krajevnega nemškega polovalnika nadporočnika Schmitta in pregledal čelo grosupeljskih nemških posadk. Ob prizetku drevoreda so pozdravile došle goste Grosupeljčane v narodnih nošah in jim ponudili za dobrodošlico po starini nadav kruha in sol ter so obenem izročile g. predstavnik Šopek slovenskih nageljev. Gospod predstavnik se je nato z ostalimi zastopniki oblastev podal skozi gosti Špansko šolsko mladino, ki ga je navdušeno pozdravljala z lepimi zastavicami v rokah, proti postaji, kjer mu je raportiral stotnik g. Stamenovič, nakar je g. predstavnik obšel postrojene oddelke domobranske posadke in jih pozdravil s krepkimi: »Domobranci, zdravlj! Domobranci so mu iz polnih grič odliknili! »Bog daj!« Vsi predstavniki oblasti so se nato podali na častno tribuno, da prihvajajo mimohodu, ki mu je na celu korakala domobrška godba, za katero so stopali domobrški častniki, oddeleki nemške vojske, nato pa edinice grosupeljske domobranske posadke. Vsi so se nato spet zbrali pred poslopjem, kjer se je pritočilo protikomunistično zborovanje.

Grosupeljski župan Mehle je najprej pozdravil g. predstavnika generala Rupnika, polkovnika Griebla kot zastopnika Gruppenführera generala Rösenerja, povelnika slovenskega domobravnstva podpolkovnika Krenerja z zastopnikom štaba, okrajnega glavarja Maršiča, pokrajinskega kmetskega

poverjenika g. Pevoa, predsednika Kmetijske družbe g. Parčiča in vse ostale. Polkovnik se je neustrašen protikomunističnim borcem in poprosil g. predstavnika, da spregovori Grosupeljanom, ki so željni jasne in odločne besede.

Gvor g. predstavnika

Burno pozdravljen je nato spregovoril g. predstavnik, ki je dejal, da je kmet, ki pomeni po svoji večini ves naš narod, ob usodni uri spoznal, kaj mu je storiti, in odložil koso in plug ter prikel za orozje. Kmet je bil prvi slovenski domobranec, ki je danes že strah in trepet Titovih komunističnih roparjev in ki bo kmalu počistil s temi izroki slovenskega naroda. Pod varstvom junashkih domobravcev bo naš kmet spet obnovil svojo domovino, kjer bo več škodljivih strankarskih sporov, in kjer bomo vsi zastavili vse svoje sile v delu za boljše življenje vsega naroda. Vsi moramo z vsemi sredstvi v boju proti komunizmu. Nemški vojak se bori na svetovnih bojiščih za novo Evropo, mi vstavimo na delo, da bomo z bojo pomočjo zasedli v evropski skupnosti mosti, ki našemu trpečemu narodu prida.

Gvor g. predstavnika je množica neprestano prekinjača s klici odobravanja in spontanega obsojanja komunističnih zločinov. Domobrška godba je zaigrala »Naprej zastave Slave«. Zatem je spregovoril urednik »Domoljubka« g. Kremžar in primerjal naš sedanji položaj z razmerjam, ki so vladale pri nas pred stoletji, ko so naši dedje zbirali, da se ubranijo turških navalov. Obsodil je komunistične zločinde, ki ponujejo Slovencev na stopnjo živali, v pozval vse Slovencev k skupni borbi proti komunizmu, da bomo spet vsi Slovenci bratje, vsi enega poštenega duha in ene poštene misli. Kot naslednja sta govorila gg. Nikolaj Jelčnik in pisatelj Kociper, ki sta izjavila, da se mladiči zaveda, da je stopila na pravo pot in bo zato šla pogumno in neizprosno naprej preko vseh ovir in zaprek ne glede na žrtev in trpljenja. Mladina ustvarja z domobrškim gibanjem nove pogoje boljše dobrodošči in bo zgradila na naši okrvavljeni zemlji našemu narodu temelje novega napredka.

Ko je poleglo odobravanje in vzklikanje g. predstavnika v domobravnstvu, je vsa množica odkritih glav zapela himno »Hej Slovenci«, nakar se je razvil skozi Grosuplje dolg spred narodnih noš in domobrških čet, ki je lepo zaključil uspeho zborovanje, s katerega so vsi udeleženci ponesli novih pobud za vse vztrajnejšo in odločnejšo borbo proti komunizmu.

Razstava slik prof. Mateja Sternena

Letošnja binkoštna sobota je bila, kar je nedeljno »Jutro« že obširno poročalo, velik praznik za našo umetnost. Na slovenen način je bila otvorjena v Jakopičevem paviljonu umetnostno razstava portretnih del enega izmed prvakov slovenske upodabljajoče umetnosti, akad. slikarja prof. Mateja Sternena. Razstava vzbujala tem večjo pozornost, ker mojster že celih 40 let ni priredil nobene razstave svojih umetnin. Da bi poudaril pomenobnost te kulturne prireditve in primereno počastil velikega mojstra, je pokroviteljstvo nad razstavo, prirejeno v korist Socialne pomoci, prevzel sam gospod predstavnik divizijskega generala Leon Rupnik.

Vabilo visokega pokrovitelja k otvoritvi se v velikem številu odzvali predstavniki vojaških, upravnih in cerkevno oblasti ter zastopniki kulturnih in gospodarskih ustanov. Prostori Jakopičevega paviljona so bili za soboto slovesnost obnovljeni in slavnostno okrašeni.

Tako pa 12. je prispel gospod predstavnik general Leon Rupnik z gospo soprogom v spremstvu nekaterih dostojanstvenikov. Pred vhodom sta ga pozdravila tajnik Pokrajinske uprave dr. Bano in predstnik Narodne galerije dr. Fran Windischer. Visoki pokrovitelj se je prisrečno pozdravil z navzočimi dostojanstveniki, nakar se je pričela otvoritvena slavnost. Najprej se je dr. Windischer v krajsem govoru zahvalil predstavniku za naklonjenost

upodabljaljajočim in oblikovaljajočim slovenskim umetnikom, potem pa orisal klj vstavitev, da odpre razstavo. General Leon Rupnik se je nato zahvalil vsem, ki so omogočili razstavo Sternenovih umetnin, potem pa v prisršnih besedah, ki jih je naslovil na mojstra, izrazil svojo željo, da bi v kramkem rad odpril razstavo njezovega življenskega dela v novi Moderni galeriji, ki jo je ukazal dokončati. S temi besedami je proglašil razstavo mojstra Sternena za odprt.

Po govoru g. predstavnika, ki so ga vsi prisotni poslušali z napetim zanimaljem, je umetnostno zgodovinar in kritik g. dr. France Stelle krajšem predavanju orisal umetniški profil slavljencev, njegov pomen za slovensko umetnost in posebej še njegove kakovosti v portretni umetnosti. General Rupnik si je nato z gospo soprogo in ostalimi dostojanstveniki pozorno ogledal razstavljene umetnine, nakar se je prisrečno poslovil od razstavljalcu in nazvočih ter odpeljal v palačo pokrajinske uprave.

Za razstavljenih 71 del mojstra Mateja Sternena vlada med ljubitelji upodabljaljajoče umetnosti veliko zanimanje in ni dvojma, da bo doživel rekorden obisk, še posebno zaradi tega, ker je dohodek razstave namenjen v korist Socialne pomoci.

Gledališki teden:

Binkoštna razmišljjanja o gledališču

V Drami „Dona Diana“ – V Operi alternaciji

Ljubljanska Opera privlačuje naše pevce in pevce, kogejeva se je vrnila in Karlovčeva, pa Franci in morebiti še kdo, ki se jih bo priključil. Prav je, da so prišli. Dobrodošli na ljubljanskem odru! Tako postaja predvsem oder ljubljanske Opere važno umetnostno torišče v viharnih vojnih časih, ko je na laž postavljenista tista antična rečenica »Inter amara silent musae«. Ljubljanskega gledališča se te ne tice. Smo v zlati dobri našega gledališkega življenja. Ljubljana uživa gledališke lepote in vrednote za tucat let, za nekaj teh, ki so že potekla, in se za druga, ki prihajajo. Pa se tretji oder bi uspel, ki bi morebiti vabil k opernem in veseloljanskem uprizivitvam; vedri teater bi pomagal tešiti žejo po gledaliških užitkih in za umetnostni rezervoar, ki bo dober tedaj, ko ne bo Ljubljana več tako drvela v gledališču. Dvomi li kdo, da bomo doživeli tudi takšne čase? Tako bi lahko bilo poskrbljeno tudi za tiste, ki ne morejo danes do vstopnic, predvsem za opere predstave.

Toda to so le binkoštna razmišljjanja. Uprmo rajši svoj pogled na operni oder. Karlovčeva je dvakrat pala Carmen. Zaradi nujne zadržanosti ob njenem prvem in koliziji s soboto premoru nisem utegnil k predstavama; pa drugič kaj več o njeni nedvomno prepričljivi kreaciji. Tudi nisem mogel k predstavi, ki je v nej podajala K. Veljileva svojo Manon. Poročilo sledi po njem drugem nastopu v tej vlogi.

Se zmerom pa je aktualna Leharjeva Dežela smehljajka. Aktualna? Le pomislimo, kaj bi brez te prisrečne Leharjeve operete. Tako je Deželi smehljajka zagovojenih še precej predstav in imamo po-

Spominska počastitev dr. Alberta Kramerja

V soboto, ob 11. uri dopoldne, ob obrečni smrti dr. Alberta Kramerja, se je zbralo na pokojnikovem grobu pri Sv. Križu veliko število njegovih ožjih prijateljev in znancev.

Na grob, ki je skrbno negovan in na katerem so te dni vzvetele prelepe spominice, so prijatelji položili prekrasen venec. Sledil je daljši molk, ki je vse prisotne združil v spominu na nezaposnega pokojnika. Vsem navzočim je stal pred očmi velik pokojnikov lik in ni ga bilo, ki ne bi tisti hip spet pogrešal njegove navzočnosti med nami. Po daljšem molku, ki je vse prijatelje in znance združil v spominu na pokojnega dr. Alberta Kramerja, je prekinil tišino vzklik: »Slava!« ki so mu odzvali vsi navzoči.

Po tej kratki in skromni spominski posvetitvi, so se pokojnikovi prijatelji in znani spet razšli, z njimi pa je odsel osveženi spomil na moža, ki ga vse pogrešamo. Slava spomilna na pokojnega dr. Alberto Kramerja!

DRŽAVNO GLEDALIŠČE DRAMA in OPERA

Torek, 30. maja: Zaprt.

Odobjavna skupina Jadransko Primorje R A D I O L J U B L J A N A

TOREK, 30. MAJA

7.00–7.10: Poročila v nemščini. 7.10 do 9.00: Juntrani pozdrav. 9.00–9.10: Poročila v nemščini. 9.10–9.20: Koracična, napoved sporeda (nem. in slov.). 12.00–12.30: Opoladski koncert. 12.30–12.45: Poročila v nemščini in slovenščini. 12.45–14.00: Koncert za razvedrilo. – Raduški orkester vodi D. M. Sijaneč. 14.00–14.10: Poročila v nemščini. 14.10–15.00: Vakenunek. 17.00–17.15: Poročila v nemščini in slovenščini. 17.15–17.45: Veseli naperi. 18.45–19.00: Zdravniška ura. Mg. ph. Kramar Janez: Zdravnične rastline in naše združevanje. 19.00–19.30: Slovenska ljudska oddaja. 19.30–19.45: Poročila v nemščini, napoved sporeda. 19.45–20.00: Pregled sportnih dogodkov (nem. in slov.). 20.00 do 20.15: Poročila v nemščini. 20.15–21.00: Dunaj pozdravlja Ljubljano. 21.00–22.00: Komorna glasba – Ljubljanski godalni kvartet in pianistka Mila Dernovšek. 22.00 do 22.10: Poročila v nemščini. 22.10–23.00: Plesni orkester vodi Marijan Vodopivec.

Objave

Sprejemni izpiti za I. razred gimnazije. Cenjene starše opozarjamo na tečaj, ki prične 1. junija. Poučujejo profesorji vse predpisane predmete. Vpis dnevno dopolne in prostorih Polkrajinske devlaške zvezde (Delavska zbornica) — Miklošičeva cesta 2/2.

Ravnateljstvo drž. klas. gimnazije sporoča vsem učencem, ki so se priglasili v privatnem izpitom, da jih bodo delali v dneh od 15. do 30. junija po razporedu, ki bo nabit v šolski veži okrog 1. junija. — Ravnateljstvo.

Filmski teknik

Pomlad v živalskem vrtu. Novost v poštem prometu je takožljeno počastno vedilno število, čigar smisek in namen nam pojasnil posnetki iz nekega velikega pisemskega ekspedita. Nemški rudarji preživljajo svoj dopust v posebnem, njim namenjenem okrevališču, kjer črpajo nove moći za svoje naporno poklicno delo. — Stabni šef Schepmann je prisostvoval strelskemu tekmovanju SA. Generalni major Strachwitz obiskev oboroževalne industrije, Marsal Rommel si ogleduje obrambne naprave ob Atlantiku. V varstvu umetne megle zapuščajo prevozne ladje obalo polotoka Krima. Prizori iz bojevanja divizije oklopnih »grenadirov« Grossdeutschland.

KINO MATICA Telefon 22-11
Mariborčanka Elsie Mayerhofer in Ljubljancinka Fifi Hille (Ellen Hille) v sijajnem pevskem filmu

Slavčeva pesem

Veselo presečenje za ljubitelje operne glasbe! — V ostalih vlogah Paul Kemp in Theo Lingen

Od danes dalje predstave samo ob 16. in 19. uri.

Cilj. Premierski predstavi je bil vtičen prečat dostojne uglašenosti, lahko igrirosti, ki nam odvraca pozornost od nekaterih drugih uprizoritev strani, kjer bi morebiti preje postala kritična misel. Predstava je bila vredna truda in prizadevih priprav.

Trojica Dona Diana — Perin — Don Cesar je nosila glavno težo uprizoritev. Rasbergerjeva ima za seboj že lepo število umetnostno zrelih stvaritev z mariborsko gledališčko odra. S svojo tehnico razčlenjenje, plastično prikazano Dono Diana se je trdno zasidrala tudi na održi Ljubljanske Drame, potem ko je moral ob prihodu v Ljubljano skupno z nekaterimi drugimi sposobnimi igralci vvedeti nekaj časa pri Veseljem teatru. Z oblikovalno sigurnostjo, doživljajsko odtehtanostjo se je skozi vse šestero slik gibala na mavrino pisani razpoloženiji in občutenjski levestici od prvotnega ključovalnega, ošabnega predstava v prvih znamenj pozornosti pa do samoljubnih poizkusov izigranja, bruhajoč življenosti, ihthane ogorčenosti, želje po maščevanju in iz notranjega zloma spodete čustvene preordinete. Rasbergerjeva je prožno, posrečeno uveljavljala ustrezni igralski slog, pokazala skrb za pravilno izgovarjanje ter učinkovitost giblinih v mimičnih spremjevalnih poudarkov. Izkazala je dobro uporabnost v vodilnih vlogah svoje stroke.

Gregorinov Don Cesar razoveda vzpono, sočasno dvojnost predstavljanja, ki je neogibno povezana s prepričljivo interpretacijo te vloge. Vzpono izstopanje zunanjih ter notranjih sestavin igre terja ves čas primerno skladnost, uravnoteženost obeh odtenkov podlajanja: za ponosno vzpono fasado bistro izraženih, zlaganih besed, iskrnih misil, nasilne zunanje improvizacije.

Veselolj, ki ima svoje najprimernejše uprizoritev možnosti po načinu »comme dearte«, je zrejal prof. O. Šest. Predstavne osnove si je zamislil v slogu seriozne komornosti, rahlega razpletja, gladko tekotega dogajanja. To se mu je posre-

Binkošti v znamenju sonca

Ljubljana, 29. maja.

Letošnji binkoštni prazniki so minili v Ljubljani v znamenju sonca in birmi, ki je za dovršajočo mladino eden najlepših dni v življenju in katerega se mnogi z veseljem radi spominjajo še do sive starosti. Zaradi vojne in nesteth z njim zvezanih težav, ki v prejšnjih letih vplivajo na dobro razpoloženje binkancev, so imeli njih starši veliko skrb in potov, da so mogli ustreči svojim otrokom in jim poščasni borti v botrice. Pa tudi za slednje ne bi bilo brez neprilik, če so hoteli svojim varovancem obvarovati s tem, da binkanci z znam

SADOVI „OSVOBODILNEGA DELA“ OF

Milijarde narodnega premoženja so bile brezobzirno in načrtno uničene, da bi spravili slovenski narod na kolena, toda dosegli so baš nasprotne

Ko je vodstvo osvobodilne fronte l. 1942. ter 1943. spoznalo, da niti z množičnim ubijanjem nasprotnikov komunizma ne bo moglo slovenskega ljudstva ukloniti k poslušnosti, je sklenilo razmere za socialno revolucijo pripraviti tako, da je »narodno-osvobodilna vojska« začela slovenski narod gospodarski uničevati. S tem je Osvobodilna fronta hotela slovensko ljudstvo sproletarizirati in ga s prisilnim siromščenjem pripraviti do tega, da bi se podvrglo komunizmu.

Osvobodilna fronta je slovenski narodno imetje uničevala tako, da je njenaznarodno-osvobodilna vojska sama ropala, požigala in rusila in pa tako, da je našačasovača strahote reprezalije s strani cesarske italijske vojske; reprezalije, ki jih niti z daleč ni moči primerjati z neznačnimi, nepomembnimi svojaškimi nastopi, ki so te reprezalije spričili.

Uničevanje slovenskega narodnega imetja kot ustvarjanje razmer za socialno revolucijo je tisto poglavje iz dela Osvobodilne fronte, o katerem njeni propagandi nikdar ni govorila, razen tu pa tam, kadar je hotela zastraševati domače ljudi. In vendar je to delo ves čas, kar obstoja Osvobodilni fronta, dajalo »narodno-osvobodilni vojski« stokrat več opravka, kakor vsi »vojaški« in drugi nastopi.

Pravi značaj te gospodarske »osvoboditve« je razviden iz približnega bežnega pregleda gospodarske škode, ki jo je Osvobodilna fronta povzročila slovenskemu narodu v treh letih.

V majhen dokaz, kako ogromna je ta škoda, naj služi približni uradni seznam o poslopijih, ki jih je »narodno-osvobodilna vojska« počila in uničila sama ali pa bila uničena kot posledica njenih nastopov v Ljubljanski pokrajini do meseca septembra 1943. Škoda na poslopijih je na tem seznamu naslednja:

škoda znaša 7.359.898 lir. Občina St. Vid nad Cerknico: uničenih 4 hiš, 17 gospodarskih poslopij; škoda znaša 280.000 lir.

Okraj Črnomelj

Občina Adlešiči: uničenih 13 hiš, 27 gospodarskih poslopij; škoda znaša 1.450.000 lir. Občina Črnomelj: uničenih 169 hiš, 366 gospodarskih poslopij, 2 šoli. Škoda znaša 23.655.520 lir. Občina Dragatuš: uničenih 16 hiš, 43 gospodarskih poslopij; škoda znaša 918.000 lir. Občina Gradič: uničenih 36 hiš, 132 gospodarskih poslopij; škoda znaša 19.426.700 lir. Občina Metlika: uničenih 141 hiš, 343 gospodarskih poslopij, 2 šoli. Škoda znaša 18.212.000 lir. Občina Radatoviči: uničenih 226 hiš, 452 gospodarskih poslopij; škoda znaša 24.860.000 lir. Občina Semčič: uničenih 6 hiš, 17 gospodarskih poslopij, 2 šoli; škoda znaša 1.012.250 lir. Občina Stari trg ob Kolpi: uničenih 190 hiš, 380 gospodarskih poslopij, 1 šola; škoda znaša 21.200.000 lir.

Okraj Kočevje

Občina Dolenja vas pri Ribnici: uničeni 2 hiši, škoda znaša 100.000 lir. Občina Farra: uničenih 12 hiš, 13 gospodarskih poslopij; škoda znaša 854.000 lir. Občina Kočevje: uničenih 48 hiš, 57 gospodarskih poslopij, 1 šola, 5 javnih stavb; škoda znaša 4.512.000 lir. Občina Kočevska Reka: uničenih 6 hiš, 3 gospodarska poslopij, 1 šola; škoda znaša 515.000 lir. Občina Koprivnik: uničenih 229 hiš, 3 šole, 8 javnih stavb; škoda znaša 12.020.000 lir. Občina Loški potok: uničenih 111 hiš, 220 gospodarskih poslopij; škoda znaša 112.150.000 lir. Občina Mozelj: uničenih 4 hiš, 8 gospodarskih poslopij, 1 šola; škoda znaša 780 tisoč lir. Občina Ribnica: uničenih 147 hiš, 219 gospodarskih poslopij, 5 javnih stavb; škoda znaša 32.405.883 lir. Občina Sodražica: uničenih 140 hiš, 159 gospodarskih poslopij, 1 šola, 4 javna stavba; škoda znaša 11.077.560 lir. Občina Stari log: uničenih 273 hiš, 546 gospodarskih poslopij, 2 šoli; škoda znaša 330.430.000 lir. Občina Velike Lašče: uničenih 94 hiš, 123 gospodarskih poslopij, 2 šoli, 5 javnih zgradb; škoda znaša 6.166.000 lir. Občina Videm—Dobrepolje: uničenih 74 hiš, 125 gospodarskih poslopij, 1 šola, 1 javna zgradba; škoda znaša 5.390.000 lir.

Okraj Ljubljana

Občina Borovnica: uničenih 5 hiš, 34 gospodarskih poslopij; škoda znaša 1.140.860 lir. Občina Brezovica: uničenih 2 hiši, 1 šola; škoda znaša 157.000 lir. Občina Dobrova: uničenih 32 hiš, 48 gospodarskih poslopij, 2 šoli, 3 javne zgradbe; škoda znaša 5.450.160 lir. Občina Dobrunje: uničenih 41 hiš, 90 gospodarskih poslopij, 1 šola, 2 javne zgradbe; škoda znaša 6.350.000 lir. Občina Grosuplje: uničenih 2 hiši, 18 gospodarskih poslopij; škoda znaša 537.000 lir. Občina Horjul: uničenih 8 hiš, 16 gospodarskih poslopij; škoda znaša 1.192.680 lir. Občina Ig: uničenih 110 hiš, 245 gospodarskih poslopij, 1 šola, 3 javne zgradbe; škoda znaša 7.323.500 lir. Občina Kruška: uničenih 8 hiš, 21 gospodarskih poslopij; škoda znaša 456.000 lir. Občina Pojhovgradec: uničenih 12 hiš, 3 gospodarska poslopij; škoda znaša 1.209.600 lir. Občina Devica Marija v Polju: 1 gospodarski poslopij, 1 javna zgradba; škoda znaša 9.560.000 lir. Občina Preserje: uničenih 15 hiš, 51 gospodarskih poslopij; škoda znaša 1.886.150 lir. Občina Primoževko: uničenih 3 hiše, 4 gospodarska poslopij, 1 šola, 2 javne zgradbe; škoda znaša 80.000 lir. Občina Račna: uničenih 3 hiše, 1 gospodarsko poslopij; škoda znaša 48.000 lir. Občina Rakitna: uničenih 4 hiše, 10 gospodarskih poslopij; škoda znaša 519.000 lir. Občina Rudnik: uničenih 3 hiše, 8 gospodarskih poslopij; škoda znaša 103.090 lir. Občina Slivnica—Zalma: uničenih 41 hiš, 9 gospodarskih poslopij, 5 šoli; škoda znaša 3.703.000 lir. Občina Stična: uničenih 11 hiš, 9 gospodarskih poslopij, 1 šola; škoda znaša 979.000 lir. Občina St. Jošt: uničenih 12 hiš, 25 gospodarskih poslopij, 1 javna zgradba; škoda znaša 1.514.550 lir. Občina St. Jurij pri Grosupljem: uničenih 16 hiš, 26 gospodarskih poslopij, 1 šola, 1 javna zgradba; škoda znaša 1.600.200 lir. Občina St. Vid pri Stični: uničenih 59 hiš, 113 gospodarskih poslopij; škoda znaša 12.702.000 lir. Občina Šmartje pri Ljubljani: uničenih 6 hiš, 27 gospodarskih poslopij; škoda znaša 698.000 lir. Občina Tomišelj: uničenih 4 hiše, 14 gospodarskih poslopij; škoda znaša 492.370 lir. Občina Vel. Gabro: uničena 1 hiša, 3 gospodarska poslopij; škoda znaša 135.700 lir. Občina Višnja gorica: uničenih 7 hiš, 36 gospodarskih poslopij, 1 javna zgradba; škoda znaša 1.536.000 lir. Občina Vrhnik: uničenih 55 hiš, 91 gospodarskih poslopij. 1 javna zgradba; škoda znaša 5.635.000 lir. Občina Želimlje: uničenih 192 hiš, 235 gospodarskih poslopij, 2 javni zgradbi; škoda znaša 15.437.000 lir. Občina Ljubljana mesto: uničenih 14 hiš, 4 gospodarska poslopij, 1 javna zgradba; škoda znaša 702.190 lir.

Okraj Logatec

Občina Čerknica: uničenih 101 hiša, 35 gospodarskih poslopij, 1 šola, 1 javna zgradba; škoda znaša 6.636.730 lir. Občina Logatec: uničena 1 šola; škoda znaša 600 tisoč lir. Občina Rakovci: uničeni 2 hiši; škoda znaša 55.000 lir. Občina Rovte: uničenih 20 hiš, 32 gospodarskih poslopij; škoda znaša 1.615.000 lir. Občina Stari trg: uničenih 119 hiš, 103 gospodarska poslopij;

poslopij 18, škoda znaša 508.000 lir. Občina Hinje: uničenih hiš 13, gospodarskih poslopij 49, 1 šola, škoda znaša 1.125.760 lir. Občina Kostanjevica: uničenih hiš 32, gospodarskih poslopij 108, 2 javni zgradbi, škoda znaša 8.815.000 lir. Občina Mirna: uničenih 2 hiši, 4 gospodarska poslopij, 1 šola, škoda znaša 143.500 lir. Občina Mirna pet: uničenih 10 hiš, gospodarskih poslopij 23, škoda znaša 538.000 lir. Občina Mokronog: uničenih 4 hiše, gospodarskih poslopij 22, škoda znaša 1.710.000 lir. Občina Orehovica: uničena 1 šola, škoda znaša 800.000 lir. Občina Prečna: uničenih 18 hiš, gospodarskih poslopij 22, 1 javna zgradba, škoda znaša 798.000 lir. Občina Sela-Sumberk: uničeno gospodarsko poslopij 1, škoda znaša 20.000 lir. Občina Sv. Križ pri Kostanjevici: uničenih hiš 23, gospodarskih poslopij 93, 1 šola, 1 javna zgradba. Škoda znaša 846.000 lir. Občina Sv. Križ pri Litiji: uničenih hiš 6, gospodarskih poslopij 5, škoda znaša 795.700 lir. Občina Št. Jernej: uničenih hiš 4, gospodarskih poslopij 15, škoda znaša 225.000 lir. Občina St. Peter: uničenih hiš 7, gospodarskih poslopij 23, 1 javna zgradba, škoda znaša 2.632.000 lir. Občina St. Rupert: uničenih hiš 3, gospodarskih poslopij 8, škoda znaša 120.000 lir. Občina Skocjan: uničena 1 šola, škoda znaša 100 tisoč lir. Občina Šmihel-Stolpe: uničenih 26 hiš, gospodarskih poslopij 44, 1 šola, 1 javna zgradba, škoda znaša 5.379.000 lir. Občina Toplice: uničenih hiš 3, gospodarskih poslopij 8, 1 šola, škoda znaša 445.000 lir. Občina Trebelno: uničena 1 šola, škoda znaša 200.000 lir. Občina Trebnje: uničenih hiš 12, gospodarskih poslopij 31, škoda znaša 287.800 lir. Občina Tržiče: uničenih hiš 5, gospodarskih poslopij 7, škoda znaša 960.000 lir. Občina Velika Loka: uničenih hiš 7, gospodarskih poslopij 29, 1 javna zgradba, škoda znaša 691.000 lir. Občina Dvor: uničenih hiš 9, gospodarskih

poslopij 73, 1 šola, škoda znaša 2.155.000 lir. Občina Zužemberk: uničenih hiš 16, gospodarskih poslopij 49, 1 šola, 4 javne zgradbe, škoda znaša 3.470.000 lir.

Celotna škoda po posameznih okrajih

Okraj Črnomelj: uničenih hiš 797, gospodarskih poslopij 1760, šol 7, škoda znaša 110.765.370 lir.

Okraj Ljubljana: uničenih hiš 652, gospodarskih poslopij 1207, šol 8, javnih zgradb 17, škoda znaša 80.454.955 lir.

Okraj Ljubljana-mesto: uničenih hiš 14, gospodarskih poslopij 1, škoda znaša 702.190 lir.

Okraj Logatec: uničenih 382 hiš, gospodarskih poslopij 464, šole 3, javne zgradbe 4, škoda znaša 25.523.743 lir.

Okraj Novo mesto: uničenih hiš 329, gospodarskih poslopij 987, šol 15, javnih zgradb 15, škoda znaša 51.968.076 lir.

V vsej Ljubljanski pokrajini: skupno uničenih hiš 334, gospodarskih poslopij 5798, šol 45, javnih zgradb 61, škoda znaša 385 milijonov 805.307 lir.

Niti približne slike in cene na pa moči narediti za gospodarsko škodo, ki jo je Osvobodilna fronta s svojimi nastopi povzročila v Ljubljanski pokrajini po 8. septembrлу. Tedaj je »narodno-osvobodilna vojska« po načrtu za komunistično-socialno revolucijo začela sistematično uničevati vsa večja javna in zasebna poslopija: šole, cerkve, župnišča, občinske domove, prosvetne domove, gastrske domove, sokolske domove, bolnišnice, delavnice in gospodarske obrave vseh vrst. Do meseca marca 1944 je bilo n. pr. uničenih že 95 šol, na desetine sodnijskih in občinskih sedežev ter podobnih stavb ter zemljiške knjige za celo vrsto sodnih okrajev. V slovenskem gospodarskem življenju se je začelo tedaj brezobzirno in načrtno razdejanie, kakor mu ga nai para v nobeni evropski deželi in v nobeni dosedanjem komunistični revoluciji. Zgolj vsestransko gospodarsko uničevanje slovenskega ljudstva od 8. septembra 1943. dalje bo dalo snovi za debelo knjigo, ki bo sama pomnila strahotno obtožbo proti »osvobodilnemu delu med Slovenci. (Po črnih bukvah)

Problem socialnega zavarovanja pri padnikov kmečkega stanu

Najbolj pereče socialno vprašanje našega podeželja — Trije osnovni predlogi — Potrebna bi bila preureditev celotne socialne zakonodaje

Pripravljanja za socialno zavarovanje kmečkega prebivalstva pri nas niso nova. Zavedno kmečko delavstvo in kmetje so se že zavrnali, kako potrebljivo bi bilo socialno zavarovanje tudi za njo in so si ga želeli. Tako si je tudi J. E. Krek, znani organizator, med prvo svetovno vojno pripravil, da bi kmetje dobili socialno zavarovanje. Pripravljalna dela so napredovala tako daleč, da je Krek predložil dumatškemu parlamentu predlog za ureditev zavarovanja. V poslovnom poročilu Pokrajinske delavske zveze za letos je bil Krek smrtil na več nihče izmed kmetov, kar je bil prvi korak k uvedbi zavarovanja za vse druge panege.

Osnutek za nezgodno zavarovanje je bil izdelan na podlagi italijanske socialno zavarovalne zakonodaje. Upoštevali so pa naše posebne razmere in zakon o zavarovanju delavcev, to se pravi v skupni organizaciji z vsemi drugimi delavstvom (ki že uživa socialno zavarovanje). To je bil posmenilo, da morajo biti socialno zavarovanje poljedelskega delavstva izvedeno kolikor močno vzpostavljen s stroški socialnega zavarovanja. Pravila za obvezno zavarovanje stalnih poljedelskih delavcev so ga pristojni člen 6. zavojnika kmečkega stanu, na več anketah, lani maja so ga pa predložili v ukazitveni visekem komisiji. Vendar je začelo takoj v začetku jasnega stališča k predlogu, temveč je izjavil po več posredovanjih, da nezgodno zavarovanje ni mogoče izvesti, dokler razmere ne bodo povsem urejene v pokrajini, z drugimi besedami — dokler ne bo konec vojne. Razumljivo je, da so bili potem takem vse prizadevanja oddelka za zavarovanje najlažje poskusili in delavci v istem razmerju kakor pri obrtnem in industrijskem delavstvu. Prispevki lastnikov zemljišč naj bi pobrali skupaj z davki v obliki posebne dolabke na zemljarino, prispevki delavcev pa vselej dolabke na zemljarino. Prispevki delavcev bi bili vse enaki, ne glede na vnosne zaslužke in številno delovnih dni. Zdravniško službo bi opravljali zdravnik zavod, ki bi naj imela vse gospodarske panoge. Sledijo strokovni prispevki o pravilih možnosti, o domačih gnojilih, saditvi zelenjadrin in drugih sadik, o opolditvi sadnega drewnja in posredovanju v splošno delavstvo.

Drugi zagovorniki socialnega zavarovanja za kmečko delavstvo pa pravijo, da je treba vzeti za podlagu uvedbe zavarovanja avstrijski zakon iz leta 1928. Iz besedila tega zakona naj bi povzeli vse

- Film -

PESEM SLAVČKA

(Matica)

Umetniška kakovost tega filma je zapovedana v bogatem pevskem repertoarju. Pravzaprav nosi vso težo in dobrjen uspeh mala in ljubka **Elfie Mayerhofer**. Slišali smo jo že peti, vendar se v igri in petju ni povzpel tako visoko kot v tem filmu. Njen glas je čist, enako lahket in višji kot v nižjih legah in prodoren. Je sopranistka z izrazitim koloraturnim talentom. Partije, ki jih poje, so med najlepšimi in najpopularnejšimi iz opernega sveta in za filmsko občinstvo, ki je zastopano s širšimi sloji kot gledališko, prav primerne. Poleg dveh popvek poje: **Violeta** iz »Traviata«, dve ariji iz »Butterfly«, Boheme in »Gasparone«.

Margot Hielscher v filmu »In flagrant«

Njen partner je Johannes Riemann. Vsebinsko je film komedija s starim, vedno učinkovitim sižejem: talentirana pevka, amaterka doživj, s pomočjo komedije, ki jo skupno zagodejo gledališkemu intendantu, velik uspeh. Preboleče se v kimono, njen priatelj, operni pevec, pa jo predstavi intendantu kot slavno sopranistko LIU YAMARA. Intendant je nasedal in je gostovala kot LIU YAMARA V »BUTTERFLY«. Pozneje se je stvar razkrila, toda občinstvo jo je tudi pod pravim imenom prisreno sprejelo.

Tudi neizogibni ljubezenki zapletljajev je v filmu dovolj. Končajo se tako, da oba prizadeti zajadrata v srčni ljubezen. Theo Lingen in Paul Kemp v obilni meri poskrbita za smeh in Will Dohn je kot način za značilno karakterno vlogo nervoznega, strogega in vendar kaj naivnega intendantu. Omeniti je še, da se je tokrat Theo Lingen kot režiser res izkazal. Sce na je povsod učinkovita, nobenih ponesrečenih novosti ni (kot n. pr. v »JOHANNU«), dejanje teče v živahnem tempu. Kar kar rečeno zaslužio posebno pozornost operni vložki, ki pa presodno film kot celoto, ga moramo oceniti kot res kvalitetno razvedrilo.

IN FLAGRANTI

(Union)

Prav prisrčna in zabavna komedija, ki nam v napetih, zpletetih in komičnih prizorih predstavlja, kako lovi in zasleduje mlada, sumpetična detektivinja Inge elegantnega gospoda, ker ga je njegova žena osumila, da jo vara in ker se mu mora domnevno nezvestoba dokazati. Inge Christensen je bila pri detektivskem uradu nastavljena kot korespondentka, toda kot ambiciozna uradnica je hotela svojim kolegom in kolegicam dokazati, da ima poleg p. sarniške prakse tudi veliki detektivski talent. In kaj se je pokazalo? Njena nespretnost jo je že pri prvem koraku spravila v kaj čudno luč in le malo je

INDIJSKI NAGROBNI SPOMENIK

(Moste)

Kino Moste bo v prihodnjih dneh predvajal film »Indijski nagrobeni spomenik«, ki je nadaljevanje prekrasnega dela »Esnapski tigri«. Tudi v tem filmu nastopajo isti igralci kakor v prvem delu tega epochalnega dela filmske industrije. Dejanja so napeta in učinkovita. Plesalka La Jana nastopa tudi tokrat z vrsto prekrasnih plesov, ki bodo zadivili slike. Film se priporoča sam po sebi in uprava kina Moste je prepričana, da bo s predvajanjem tega filma ustregla vsakomur, ki je imel prliko ogledati si prvi del filma. Ugodne tramejske zvezce omogočajo obisk tega kinogledališča tudi prijateljem kina iz mesta.

Po filmskem svetu

Kaj delajo drugod

Na Hrvatskem: Nedavno so v Zagrebu predvajali prvi večji domaći film »Lisinski«. Po avtorjevi in režiseriji zamisli ter po želji producenta naj bi bil to velik igralno-zabavni film, a nastal je dolg kulturni film z vplet enim dejanjem, kakor pravi strokovna ocena. Gleda na snov, ki je bila izbrana, je bilo že tudi pričakovati. Film spada v vrsto dokumentarno-biografskih filmov, saj kaže življenje in snovanje enega najpomembnejših hrvatskih skladateljev — Vatroslava Lisinskega. Snov je za film prikrojil Milan Katič, moško glavno vlogo ima član Narodnega kazališta Branko Spoljar, medtem ko nastopa v ženski vlogi Lidija Dominković, ki ni igralka. Vse ostale vloge so zasedene s člani Narodnega kazališta. Glasbeno spremljavo je izobiloval Boris Papandopulo po motivih Lisinskega. Film so delali dve leti. Pri zunanjih posnetkih so sodelovali tudi zagrebški meščani in slučajni pasanti. Če bi si kak ljubljanski kinematograf omislil film, bi si ga naša kinopublika gotovo zanimalo.

V Španiji: Španski filmi so zelo redki, vsaj pri nas. V Ljubljani menda res še nismo videli nobenega španskega filma. A vendar imajo tudi Španci svojo lastno filmsko proizvodnjo, ki uživa celo podporo pri oblasteh. Posbeni

dobjiti druge. »Ženska logika« pa zahteva drugo. Zaman pripoveduje, da je vojna in da take klobase ne dobijo v vsej deželi — »ženska logika« naprej kriči: »Klobasa mora biti — enaka klobasa...« Prijatelj je za hip utihnil, nato pa zagadel z umirajočim glasom: »In klobasa je bila ustvarjena, jaz sem pa stekel — najbrž sem

In stekel je po hribu navzdol kakor fura, da sem ga komaj ujem... Potem sem z muko izvabil iz njega vso zgodbo:

Na pustni torek letos je padla njegovji zaljubljeni deklici in glavo (za sedanje čase in sama zase kar dobra) ideja, da mu posije v dar dve solidni, pristni mlinodolski svinjski klobasi (bogove, kje jih je dobila!). Klobasi jo odnesla v cvetličarno »Pod goro«, da mu jih dostavi v primerenem cvetličnem okrasku. Tako pripravljeno klobasi sta potem v najoddaljenejšem kotu (da ne bi bajeslovni eksotični duh preveč izizvalno šegetjal kupce v nos) čakali, da jih raznašalka cvetic odnesne. Nesreča pa je hotela, da je v tistem času prišla v cvetličarno gospodična Špelca s psičkom Šmentom. Med tem ko je s čisto vestjo izbrala rože, je mirno, z eksotičnim duhom tisočih rož napolnjeno ozračje pretresl presulinjiv krik iz ženskega grla, ki se mu je pridružil pasiji cvilež. Ker nihče ni vedel, kaj se je zgodilo, je nastala med kupovalci zmuda in gneča. Iz te gneče se je pririnila do preplašene gospodične Špelce cvetličarka, morej je pod nos ostankem nečesa, kar je dalo po klobasi — pravi pravcati klobaso, in s težko sapo kriče: »Vaš pes — klobaso — drugo klobaso — prinesite drugo klobaso!«

»Kje naj dobim drugo klobaso — plamen odškodnine...«

»Ni odškodnine, hočem klobaso...«

»Pa takih klobas ni, kje naj jo dobim?«

»Me nič ne briga — hočem klobaso!« in cvetličarka je potisnila zmedeno Špelco s kriminalnim psom skozi vrata.

»Vedno je slabo, če ima človek preveč zaljubljeno dekle, zlasti še, če tako dekle posedeže še krepek delež ženske logike, kajti prav gotovo te potem pripravi doake velike neumnosti, na primer: da po-golte řesa ali pa se celo — očeniš. Taka ženska logika si vtepe v glavo, da mora njen ljubi jesti klobaso — klobase pa ni...«

»Sicer bila, pa je več ni. Tudi ni nikjer

sundskat resiplo vesko leto natočaj za najboljši filmski rokopis. Madridska novinarska zveza pa so svoje strani podeljuje vesko leto nagrade za najboljšo poročilo o bikoborbah, drugič zoper za najboljšo gledališko kritiko, medtem ko je bila zadnjih na vrsti najboljša filmska ocena. Iz tega vidimo, da ljubijo Španci tekmovanja v vseh panogah javnega delovanja.

Španska filmska industrija izdeluje trenutno dva velika zgodovinska filma, in sicer »Don Juan d'Austria« in »Lola Montez«. Prvi ima kot glavnega junaka nelegitimo sinca cesarja Karla V., ki je postal kot znagovac v pomorski bitki pri Lepantu španski narodni junak. Dejanje drugega filma se počasi pretežno v Monakovem in na dvoru kralja Ludovika I. Osrednja figura tega filma je irska plesalka Lola Montez, ki jo igra Conchita Montenegro.

Tehnika

80.000 posnetkov v sekundi

Ufa izdeluje znanstveno-kulturni film o meritivih največjih brzin in najmanjših časovnih odmorkov do ene milijotinke sekunde. Kot vse panege tehnike, je tudi časomerilna tehnikā v zadnjem času silno napredovala. Da se pa zamorejo posneti tako velike brzine odnosno tako silno mali odmorični čas, je treba posebne filmske kamere t. zv. »časovne leče« ali »časovne natezalke«. Običajne časovne natezalke so doslej dopuščene do 2.000 posnetkov v sekundi. Ze to je bil velik uspeh filmske tehnike, ki pomislimo, da dela normalna filmska kamera pri običajnih posnetkih 24 slik na sekundo. S filmsko kamero, ki zamore posneti v sekundi 80.000 slik, se delajo lahko že pravi »čudeži«. Dogodek ali pojavi, ki trajajo v resnicu eno samo sekundo, se zamore s to najnovejšo časovno natezalko »raztegniti« na pribljivo eno uru! Z drugo besedo: kar trajajo v življenju eno sekundo, bomo lahko sledili v kinematografu eno uro dolgo. Vzemimo kot primeru zaužnico, ki trajajo (brez posledic seveda) od »začetka« do »konca« pribljivo eno sekundo. Da bi gledali sedaj v kinematografu eno uro dolgo, kako se roka s polzivo brzino neznančno počasi bliži licu, bi bilo seveda ravnotakno neznančno dolgočasno. Toda tu gre za vse kaj drugega. Gre za drobne ene same sekunde, za tisočinke, stotisočinke, milijoninke sekunde, katere je treba napraviti vidne. Tako bomo n. pr. lahko občudovali izstrel topovske krogle minute dolgo, enako bliski, in druga pojave, ki trajajo zelo kratki čas. Največjo korist od te nove filmske priprave bodo imeli seveda znanstveniki z vseh področij znanosti in tehniko sploh.

Kratki nasveti

Ne uporabljaj stare jodove tintiture, ker utegne povzročiti globoke opeklne. Da se preveri ali ojeni starosti, stresi stekleničko; če se tekočina peni, je tintura starja; bolje jo je zagnati v stran.

Rabiljen smirkov papir, položen za nekoliko minut na peč, otrdi na novo in je zopet uporabljiv.

Bakrene predmete, ki zanjajo pohištvo, je treba za trenutek potopiti v amoniak, ako so izgubili svoj lesk, in bodo zadobili nov sjaj.

Snaženje šip na oknih

Snaženje šip na oknih je znatno olajšano, aki jih večkrat obrisemo s časopisnim papirjem, kateri odstrani ves prah in drugo nesnago. Tako si na preprost način prihramimo naporno umivanje šip z vodo in imamo vedno jih vedno čiste. Ako pa moramo zelo zanemarjene šipe umiti, tedaj storimo to mnogo temeljiteje, če jih umimo najprej s kisom, nato izplaknemo z vodo in končno s čisto suho krpo, katera ne pušča vlaken, do suhega izbrisemo.

Mušice — sladkosnede

Staro vero, da mušice ne marajo za vsega človeka, je znanost potrdila. Odkrili so, da so jako izbirne, kadar gredo na krvavi lov s svojimi rilki, tanjšimi od najtanjših ubrizgovalnic; vemo celo, da vodijo ljudi na velike razdalje in pogosto leta na kilometre daleč k svojemu smotru, hoteč najti hrane.

vozilo od trgovine do trgovine, od mesarja do mesarja — zmanj klobase ni dobiti.

»Klobase ni — vojna je in takih klobas ne dobijo brez zvez, jaz pa nimam zvez,« je povedala cvetličarka vsa v solzah. »Povejte, koliko odškodnine zahtevate...«

»Nič, nič, nič,« je kričala cvetličarka. »Hočem klobaso! Ali razumete — klobaso!«

Preljavljajo solze jeze in obupa se je špelca vrnila domov. Tetka, lastnica kriminalne psa, je sklical zbor žlahete, da se posvetujejo, kaj bi storiti...«

»Ce mi nogoče povrni storilca,« je rekel stric Šiba, ki je avokat.

»Ce klobase ni, jo je treba ustvariti.« je modro pripomnil bratranec Aljoša. »Zakoljite psa in napravite klobaso!«

To je bila odrešilna misel...«

»Prav za prav je pes, oziroma tat, to se pravi pes-tat, po zakonu zaslužil smrtno kazeno,« je pribil stric Šiba.

In potni torek letos je padla njegovji zaljubljeni deklici in glavo (za sedanje čase in sama zase kar dobra) ideja, da mu posije v dar dve solidni, pristni mlinodolski svinjski klobasi (bogove, kje jih je dobila!).

Klobasi jo odnesla v cvetličarno »Pod goro«, da mu jih dostavi v primerenem cvetličnem okrasku. Tako pripravljeno klobasi sta potem v najoddaljenejšem kotu (da ne bi bajeslovni eksotični duh preveč izizvalno šegetjal kupce v nos) čakali, da jih raznašalka cvetic odnesne. Nesreča pa je hotela, da je v tistem času prišla v cvetličarno gospodična Špelca s psičkom Šmentom. Med tem ko je s čisto vestjo izbrala rože, je mirno, z eksotičnim duhom tisočih rož napolnjeno ozračje pretresl presulinjiv krik iz ženskega grla, ki se mu je pridružil pasiji cvilež. Ker nihče ni vedel, kaj se je zgodilo, je nastala med kupovalci zmuda in gneča. Iz te gneče se je pririnila do preplašene gospodične Špelce cvetličarka, morej je pod nos ostankem nečesa, kar je dalo po klobasi — pravi pravcati klobaso, in s težko sapo kriče: »Vaš pes — klobaso — drugo klobaso — prinesite drugo klobaso!«

»Kje naj dobim drugo klobaso — plamen odškodnine...«

»Ni odškodnine, hočem klobaso...«

»Pa takih klobas ni, kje naj jo dobim?«

»Me nič ne briga — hočem klobaso!« in cvetličarka je potisnila zmedeno Špelco s kriminalnim psom skozi vrata.

In potem se je začel lov na klobaso.

Da bi hitreje šlo, je gospodična Špelca najela kočijo, ki je slučajno prazna, vracačoje se od poroke, prideljala mimo, in niti ni opazila, da je bila kočija vsa v rokah

In v tej okinčani kočiji se je ubogo deklev.

In potem se je začel lov na klobaso.

Da bi hitreje šlo, je gospodična Špelca najela kočijo, ki je slučajno prazna, vracačoje se od poroke, prideljala mimo, in niti ni opazila, da je bila kočija vsa v rokah

In v tej okinčani kočiji se je ubogo deklev.

In potem se je začel lov na klobaso.

Da bi hitreje šlo, je gospodična Špelca najela kočijo, ki je slučajno prazna, vracačoje se od poroke, prideljala mimo, in niti ni opazila, da je bila kočija vsa v rokah

In v tej okinčani kočiji se je ubogo deklev.

In potem se je začel lov na klobaso.

Da bi hitreje šlo, je gospodična Špelca najela kočijo, ki je slučajno prazna, vracačoje se od poroke, prideljala mimo, in niti ni opazila, da je bila kočija vsa v rokah

In v tej okinčani kočiji se je ubogo deklev.

In potem se je začel lov na klobaso.

Da bi hitreje šlo, je gospodična Špelca najela kočijo, ki je slučajno prazna, vracačoje se od poroke, prideljala mimo, in niti ni opazila, da je bila kočija vsa v rokah

In v tej okinčani kočiji se je